

Zadeva C-227/23**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča****Datum vložitve:**

11. april 2023

Predložitveno sodišče:

Hoge Raad der Nederlanden (Nizozemska)

Datum predložitvene odločbe:

31. marec 2023

Vlagateljici kasacijske pritožbe:

Kwantum Nederland BV

Kwantum België BV

Nasprotna stranka v postopku s kasacijsko pritožbo:

Vitra Collections AG

Predmet postopka v glavni stvari

Spor o glavni stvari poteka med družbama Kwantum Nederland BV in Kwantum België BV (v nadaljevanju skupaj: Kwantum) na eni strani ter družbo Vitra Collections A.G. (v nadaljevanju: Vitra) na drugi strani zaradi stola, ki ga je daje na trg družba Kwantum in s katerim naj bi bile kršene avtorske pravice družbe Vitra.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Ta predlog na podlagi člena 267 PDEU se nanaša na vprašanje, ali dizajnerski stol, ki izvira iz Amerike, na Nizozemskem in v Belgiji uživa avtorskopravno varstvo kot „delo uporabne umetnosti“. Pri tem je, prvič, pomembno, ali položaj iz postopka v glavni stvari glede na člen 351, prvi odstavek, PDEU spada na področje uporabe prava Unije. Nato se postavlja vprašanje, ali – in če je tako, kako – je treba ob upoštevanju pravic in obveznosti iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina) uporabiti tako imenovani vsebinski preizkus vzajemnosti v smislu člena 2(7) Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del (v nadaljevanju: Bernska konvencija).

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali položaj iz te zadeve spada na stvarno področje uporabe prava Unije?

Če je treba na zgoraj navedeno vprašanje odgovoriti pritrdilno, se postavljajo še nadaljnja vprašanja.

2. Ali okoliščina, da je avtorska pravica na delu uporabne umetnosti sestavni del pravice do varstva intelektualne lastnine iz člena 17(2) Listine, pomeni, da je s pravom Unije, zlasti s členom 52(1) Listine, za omejitev uresničevanja avtorske pravice (v smislu Direktive 2001/29/ES) na delu uporabne umetnosti z uporabo vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije zahtevano, da je ta omejitev predpisana z zakonom?

3. Ali je treba člene 2, 3 in 4 Direktive 2001/29/ES ter člen 17(2) in člen 52(1) Listine v povezavi s členom 2(7) Bernske konvencije razlagati tako, da je naloga izključno zakonodajalca Unije, ne pa nacionalnih zakonodajalcev, da ugotovi, ali je mogoče uresničevanje avtorske pravice (v smislu Direktive 2001/29/ES) v zvezi z delom uporabne umetnosti, katerega država izvora v smislu Bernske konvencije je tretja država in katerega avtor ni državljan države članice Unije, v Uniji omejiti z uporabo vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije, in če je tako, da jasno in natančno opredeli to omejitev (glej sodbo Sodišča z dne 8. septembra 2020, C-265/19, ECLI:EU:C:2020:677)?

4. Ali je treba člene 2, 3 in 4 Direktive 2001/29/ES v povezavi s členoma 17(2) in 52(1) Listine razlagati tako, da dokler zakonodajalec Unije z uporabo vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije ne določi omejitve uresničevanja avtorske pravice (v smislu Direktive 2001/29/ES) v zvezi z delom uporabne umetnosti, države članice Unije tega preizkusa ne smejo uporabiti v zvezi z delom uporabne umetnosti, katerega država izvora v smislu Bernske konvencije je tretja država in katerega avtor ni državljan države članice Unije?

5. Ali so v okoliščinah, kakršne so te v obravnavanem sporu, in glede na datum sprejetja (predhodnika) člena 2(7) Bernske konvencije za Belgijo izpolnjeni pogoji iz člena 351, prvi odstavek, PDEU, tako da lahko Belgija iz tega razloga prosto uporabi vsebinski preizkus vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije ob upoštevanju tega, da je v obravnavani zadevi država izvora k Bernski konvenciji pristopila 1. maja 1989?

Navedene določbe prava Unije

Člen 351, prvi odstavek, PDEU

Člen 17(2) in člen 52(1) Listine

Členi 2, 3 in 4 Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (v nadaljevanju: Direktiva 2001/29)

Navedene določbe mednarodnega prava

Člen 2(7) Bernske konvencije

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Družba Vitra je švicarsko podjetje, ki proizvaja dizajnersko pohištvo, med drugim stole, ki sta jih zasnovala zdaj že pokojna ameriška zakonca Charles in Ray Eames. Eden od stolov zakoncev Eames, ki jih proizvaja družba Vitra, je „Dining Sidechair Wood“ (v nadaljevanju: DSW). Leta 2014 je družba Vitra ugotovila, da družba Kwantum pod imenom „Paris“ ponuja in trži stol, ki je podoben stolu DSW (v nadaljevanju: stol Paris). Po mnenju družbe Vitra to pomeni kršitev njene avtorske pravice.
- 2 Družba Vitra je pri rechtbank Den Haag (sodišče v Haagu, Nizozemska) vložila tožbo, s katero je med drugim predlagala, naj preneha zatrevana kršitev njene avtorske pravice, naj se odredi uničenje stolov Paris in naj se družbi Kwantum naloži plačilo odškodnine. Rechtbank (sodišče) je razsodilo, da družba Kwantum ne krši avtorskih pravic družbe Vitra in da s tem, da daje na trg stol Paris, ne ravna nezakonito.
- 3 Gerechtshof Den Haag (pritožbeno sodišče v Haagu, Nizozemska, v nadaljevanju: gerechtshof (pritožbeno sodišče)) je to sodbo rechtbank (sodišče) razveljavilo in razsodilo, da družba Kwantum od 22. marca 2017 s stolom Paris krši avtorske pravice družbe Vitra in da je od 8. avgusta 2014 v razmerju do družbe Vitra ravnala nezakonito s tem, da je dajala na trg stol Paris. Družba Kwantum je zoper to sodbo pri predložitvenem sodišču, Hoge Raad der Nederlanden (nizozemsko vrhovno sodišče, v nadaljevanju: Hoge Raad), vložila kasacijsko pritožbo.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 4 Ta spor se nanaša na uporabo in domet vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije. S to določbo je dovoljeno, da je v zvezi z deli, ki so v državi izvora zavarovana le kot risbe in modeli, v drugi državi članici Bernske unije mogoče zahtevati le posebno varstvo, ki se v tej državi priznava risbam in modelom.
- 5 Gerechtshof (pritožbeno sodišče) je v izpodbijani sodbi menilo, da je za vsebinski preizkus vzajemnosti pomembno, kako se zadevni predmet, v obravnavani zadevi stol DSW, obravnava v državi izvora, v obravnavani zadevi v Združenih državah. Po mnenju gerechtshof (pritožbeno sodišče) je v zvezi s tem zahtevano le, da je

konkretni predmet v državi izvora opredeljen kot „delo uporabne umetnosti“, ki je lahko varovano z avtorsko pravico. Zato ni treba, da v državi izvora dejansko uživa avtorskopravno varstvo.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 6 V postopku s kasacijsko pritožbo je sporno to, ali je v obravnavani zadevi mogoče uporabiti vsebinski preizkus vzajemnosti. Unija ni pogodbenica Bernske konvencije, vsebinski preizkus vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije pa na ravni Unije ni urejen. To načeloma pomeni, da se lahko države članice Unije svobodno odločijo, ali bodo ta preizkus uporabile – ali pa ga ne bodo – v zvezi z delom, katerega država izvora je tretja država ali katerega avtor je državljan tretje države. Vendar je iz sodbe Sodišča z dne 8. septembra 2020, *Recorded Artists Actors Performers* (C-265/19, EU:C:2020:677, v nadaljevanju: sodba RAAP), mogoče sklepati, da se v Uniji vsebinski preizkus vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije ne sme uporabiti v zvezi z delom ali avtorjem iz tretje države, čeprav Bernska konvencija, za razliko od Pogodbe Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o izvedbah in fonogramih (v nadaljevanju: WPPT), ki je bila obravnavana v sodbi RAAP, ni del prava Unije. Vendar se je Unija v pogodbah (v Sporazumu o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine in Konvenciji Svetovne organizacije za intelektualno lastnino o avtorski pravici) zavezala, da bo ravnala v skladu s členi od 1 do 21 Bernske konvencije.
- 7 Sodba RAAP se je nanašala na uporabo vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 4(2) WPPT za ameriške izvajalce. V zvezi s tem je Sodišče med drugim menilo, da je pravica do enkratnega pravičnega nadomestila, za katero je šlo v tej zadevi, v Uniji sorodna pravica in je torej sestavni del pravice do varstva intelektualne lastnine, ki je določeno v členu 17(2) Listine. Zato mora biti v skladu s členom 52(1) Listine kakršno koli omejevanje uresničevanja te sorodne pravice predpisano z zakonom. Ker ta pravica izhaja iz harmoniziranega pravila, je naloga izključno zakonodajalca Unije, ne pa nacionalnih zakonodajalcev, da ugotovi, ali je treba njeno priznanje v Uniji za državljane tretjih držav omejiti, in če je tako, da jasno in natančno opredeli to omejitev.

Pomen sodbe RAAP za uporabo člena 2(7) Bernske konvencije v Uniji

- 8 Člen 2(a) Direktive 2001/29 določa, da države članice za avtorje v zvezi z njihovimi deli predvidijo izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo reproduciranje teh predmetov. Iz sodbe Sodišča z dne 16. julija 2009, *Infopaq International* (C-5/08, EU:C:2009:465), izhaja, da je pojem „delo“ harmoniziran pojem prava Unije. Sodišče je v tej sodbi menilo, da so različni deli dela varovani na podlagi člena 2(a) Direktive 2001/29, če vsebujejo nekatere elemente, ki so izraz lastne intelektualne stvaritve avtorja tega dela. Če je ta pogoj izpolnjen, je delo avtorskopravno varovano.

- 9 Iz sodbe Sodišča z dne 12. septembra 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), izhaja, da je avtorskoppravno varovano tudi delo uporabne umetnosti, ki ustreza pojmu dela iz člena 2 Direktive 2001/29. Sodišče je v tej sodbi menilo, da je treba predmete šteti za „dela“ v smislu Direktive 2001/29, če ustrezajo pojmu dela, in da morajo biti kot taki avtorskoppravno varovani v skladu z Direktivo 2001/29.
- 10 Iz navedenega izhaja, da je tudi avtorska pravica na delu uporabne umetnosti sestavni del pravice do varstva intelektualne lastnine, določene v členu 17(2) Listine. V tem okviru se v sodbi RAAP postavlja vprašanje, ali je s pravom Unije tudi za omejitev uresničevanja avtorske pravice na delu uporabne umetnosti z uporabo vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije zahtevano, da je ta omejitev predpisana z zakonom. Poleg tega je iz sodbe RAAP mogoče sklepati, da to lahko stori izključno zakonodajalec Unije. Vendar zakonodajalec Unije ob sedanjem stanju prava Unije na delu uporabne umetnosti ni določil take omejitve uresničevanja avtorske pravice. Posledica tega bi lahko bila, da države članice ne bi smele uporabiti vsebinskega preizkusa vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije.

Člen 351, prvi odstavek, PDEU

- 11 Ob ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti leta 1957 države članice niso želele poseči v svoje prejšnje mednarodne obveznosti. Člen 351, prvi odstavek, PDEU tako določa:

„Določbe Pogodb ne vplivajo na pravice in obveznosti, ki izhajajo iz sporazumov med eno ali več državami članicami na eni strani ter eno ali več tretjimi državami na drugi strani, sklenjenih pred 1. januarjem 1958 [...]“

Družba Kwantum trdi, da vsebinski preizkus vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije spada na področje uporabe člena 351, prvi odstavek, PDEU. V tem primeru pravo Unije ne glede na to, kako se razlaga v sodbi RAAP, ne nasprotuje uporabi člena 2(7) Bernske konvencije.

- 12 Vendar se člen 351 PDEU uporablja le za pogodbene obveznosti, prevzete pred 1. januarjem 1958. Nizozemska je k Bernski konvenciji, kakor je bila spremenjena v Bruslju, pristopila 16. novembra 1972 in je ta konvencija za Nizozemsko začela veljati 7. januarja 1973. Za Belgijo pa je Bernska konvencija, kakor je bila spremenjena v Bruslju, začela veljati pred 1. januarjem 1958. To lahko pomeni, da se družba Kwantum lahko sklicuje na člen 351, prvi odstavek, PDEU, če se zahtevki družbe Vitra nanašajo avtorskoppravno varstvo v Belgiji.
- 13 Zato se postavlja vprašanje, ali je za avtorskoppravno varstvo v Belgiji in uporabo člena 351 PDEU pomembno, da je država izvora v tej zadevi, Združene države Amerike, k Bernski konvenciji (pariška različica) pristopila 1. marca 1989 in da so torej obveznosti iz Bernske konvencije do te konkretne države pogodbenice nastale po 1. januarju 1958.

Razumni dvomi

- 14 Glede na zgornje preudarke se lahko pojavi razumen dvom o tem, ali, prvič, zadevni položaj spada na stvarno področje uporabe prava Unije, in, drugič, ali se na Nizozemskem ali v Belgiji sme uporabiti vsebinski preizkus vzajemnosti iz člena 2(7) Bernske konvencije – ob neobstoju ustrezne ureditve Unije – v zvezi z delom uporabne umetnosti, ki izvira iz tretje države in katerega avtor ni državljan države članice Evropske unije. Hoge Raad (vrhovno sodišče) je zato predložilo zgoraj navedena vprašanja za predhodno odločanje.

DELOVNI DOKUMENT